

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО И ИКОНОМИКА
“ХРИСТО БОТЕВ” гр. СВИЛЕНГРАД**

гр. Свиленград, ул. “Ал. Стамболийски” №13, тел. 0379/7-12-82, E-mail: pgssi@abv.bg
www.pgssi.org

ЗАПОВЕД

№ 1713

14 септември 2023 г.

На основание чл. 259, ал. 1 от ЗПУО и Раздел II от Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и решение на ПС на ПГССИ „ Христо Ботев“ от 07.09.2021 г. /Протокол № 17/

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Училищна политика за противодействие на училищния тормоз и насилието на ПГССИ „ Христо Ботев“ за учебната 2023/2024 г.

Заповедта влиза в сила от 15.09.2023 г.

Операторът въвеждане на данни се задължава в срок до 15.09.2023 г. да публикува политиката на интернет страницата на училището.

Със заповедта да бъдат запознати всички заинтересовани лица за сведение и изпълнение.

Контрол по изпълнение на заповедта ще осъществявам лично.

ДИРЕКТОР:

/инж. Христина Милушева/

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО И ИКОНОМИКА
"ХРИСТО БОТЕВ" гр. СВИЛЕНГРАД

гр. Свиленград, ул. "Ал. Стамболийски" №13, тел. 0379/7-12-82, E-mail pgssi@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР: /ИНЖ. ХР. МИЛУШЕВА/

УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА
ЗА
ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА
УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ И НАСИЛИЕТО

по изпълнение на Раздел II, т. 1 от
„Механизма за противодействие на училищния тормоз и
насилието в институциите в системата на предучилищното и
училищното образование”
и Алгоритъм за прилагане на Механизма за противодействие на
училищния тормоз и насилието в институциите в системата на
предучилищното и училищното образование
/съгласно заповед РД 09-5906/28.12.2017г на министъра на
образованието и науката/

Актуализирана на заседание на педагогическия съвет -Протокол № 15/14.09.2023г.

I. АКТУАЛНОСТ НА ПРОБЛЕМА: УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ

Настоящата училищна политика за противодействие на училищен тормоз е резултат от нарастващата тревожна тенденция на прояви на насилие и тормоз и във връзка с необходимост от прилагането на цялостен училищен подход за обединяване на усилията на учители, родители, ученици и местните институции за превенция и противодействие на училищния тормоз.

Училищната политика е разработена въз основа на „Механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище“, утвърден със заповед №РД 09-5906/28.12.2017 г. на министъра на образованието и науката. Документът се състои от две основни части – алгоритъм за прилагането му и приложения. В първата част се разясняват понятията „насилие“ и „тормоз“, видовете поведение, които те включват, както и белезите, по които да бъдат разпознати. Тази част е информативна и с нея трябва да бъдат запознати всички служители в училището.

Във втората част на документа се разглеждат задължителните елементи на училищната политика за противодействие на тормоза. В нея се разясняват дейностите по превенция и интервенция (реакция), които се осъществяват на равнище училище и на равнище клас, включването на родителите като неизменен участник в процеса на превенция и на интервенция, както и се очертават основните ресурси, които училището и съответно Министерство на образованието и науката трябва да осигурят, за да може ефективно да се противодейства на насилието.

II. ЩО Е НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ. ВИДОВЕ. РАЗПОЗНАВАНЕ

Тормозът в училище обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери, което оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват или наблюдават.

1.Какво е насилие? Видове насилие.

„Насилие“ над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето“.

Психическо насилие „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда“.

Сексуално насилие е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на СЗО е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“.

„Пренебрегване“ е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето да осигури развитието на детето в една от следните

области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете към възрастен.

2.Какво е тормоз?

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Но не всеки акт на насилие е тормоз. Тормозът между връстници е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни. Това са „повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин“.

3.Характеристика на тормоза:

- 1.злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- 2.извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира от социалния живот;
- 3.повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

4.Основните групи тормоз са:

Физически тормоз – например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Включва подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психически тормоз – например, подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз – например, избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране;

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смушаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

Тормозът може да се случва както във физическата среда, така и във дигитална среда (**кибертормоз**) - чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на:

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронните средства за комуникация или в социалните мрежи;
- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или по други канали без негово съгласие, кражба на

самоличност, разпространение на слухове в социалните мрежи др.

Разлики между тормоз и игри и закачки между учениците:

Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. На първо място е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на учениците, включително и на тези, които присъстват без активно участие. Следните характеристики биха могли да помогнат за правилна преценка.

- Ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат внимание, то най – вероятно става дума за игра.
- Ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най – вероятно става дума за тормоз
- Ако детето/ученикът не се чувства добре от закачките и подигравките, тогава поведението може да е тормоз
- Ако детето/ученикът, към когото са отправени подигравките, поиска от другото дете да спре и той или тя не спират да се подиграват, тогава става дума за тормоз
- Ако детето/ученикът, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, това е тормоз
- Ако дразненето е за нещо, което детето/ученикът не може да промени (височина, носене на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр.), тогава може да е тормоз
- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, това е тормоз
- Ако едното дете е по-силно или по- популярно, по -голямо на възраст или по- властно, това може да е тормоз

В случай ,че се касае за приятелска игра, учителят може да се намеси със забележка да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да се определи като тормоз, необходимо е да се предприемат необходимите стъпки.

Тормозът между учениците спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл.7, ал1 и2 от Закона за закрила на детето, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

III. ЦЕЛ НА УЧИЛИЩНАТА ПОЛИТИКА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В ПГССИ „ ХРИСТО БОТЕВ”

1. Да се създаде сигурна училищна среда и позитивна климат в училището, изразяваща се в създаване на грижовна, уважителна, приобщаваща и подкрепяща училищна култура. Училищната общност насърчава положителните взаимоотношения. За постигане на целите на тази политика училищната общност гарантира, че учениците са наясно, че всеки проблем, свързан с тормоз, ще бъде разгледан внимателно и ефективно.
2. Създаване на училищна култура на поведение. Определяне на „ златни правила на поведение“ базирани на взаимно уважение, равно достойнство, справедливост на ниво паралелка, клас , училище. Приемане на общоучилищни ценности. Ненасилствена комуникация.
3. Изграждане на емоционална интелигентност в цялата училищна общност.

4. Да се повиши осведомеността на всички участници в процеса на училищно образование. Персоналът на училището докладва на директора, зам.-директора или педагогически съветник и родителите по отношение на техните опасения относно тормоза. Родителите подкрепят политиката за противодействие на училищен тормоз като подпомагат Училищния координационен съвет, участват в мероприятия на училището.

В училище се извършват дейности за: яснота, сближаване, добра организация, предотвратяване и реагиране на тормоз и подкрепа за всички.

5. Да се разработи система за превенция- създават се условия за превантивна работа с класа и включва учениците в образователни дейности.

6. Да се разработи система за интервенция като разработи правила и процедури във връзка с всяка една проява на насилие и тормоз.

7. Да създаде система за предоставяне на подкрепа на пострадалите и въвлечените в ситуация на насилие и тормоз.

8. Да развие устойчива система за изграждане на капацитет у всички участници в образователния процес под различна форма.

9. Да създаде механизми за проследяване на ефективността от дейностите по превенция и интервенция.

IV. РЕАЛИЗИРАНЕ НА УЧИЛИЩНАТА ПОЛИТИКА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ

1. Същност - Тормозът в училище не се толерира. Училището ще извършва дейности по превенция и интервенция (реакция), които се осъществяват на равнище училище и на равнище клас; ще включва родителите като неизменен участник в процеса на превенция и на интервенция; ще осигурява основните ресурси и ще работи съвместно с институциите, за да може ефективно да противодейства на насилието.

Основният принцип в ПГССИ „ Христо Ботев “ е прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна и безопасна училищна среда.

С прилагането на последователна и целенасочена училищна политика, която се споделя от цялата училищна общност, ще се постигне изграждане на позитивен организационен климат, утвърждаване на позитивна дисциплина, подкрепа за личностното развитие на ученика. Училищната политика се реализира на ниво институция и на ниво клас, като на всяко от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция (реакция).

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и елиминиране на рисковите фактори допринасящи за насилие. Превенцията поставя приоритет върху равнище клас, например създаване на правила на отношения в класа, морално възстановяване на щета, тематични дискусии и др.

Интервенциите включват отговора на институцията при възникнали ситуации на насилие и тормоз. Това са последователни действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въвлечено пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на детето.

2. Разработване на система от мерки за реализиране на сигурна образователна среда.

2.1 Създаване на координационен съвет.

2.2 Оценка на ситуацията. – оценката и анализирането са от значение за планиране на дейности за изграждане на сигурна образователна среда. Оценката се организира от

ръководството на институцията и се осъществява от координационния съвет в началото на учебната година. Резултатите от оценката и наличието на проблем се представят от координационния съвет и се обсъждат на тематичен педагогически съвет. Резултатите могат да се обсъдят и на родителските срещи, и в часовете на класа.

2.3 Изготвяне на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза. – изготвя се и се реализира от координационния съвет и се утвърждава от директора с продължителност от една учебна година, като се актуализира в началото на всяка учебна година.

V. ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ

1. Дейности по превенция на ниво училище.

1.1 Актуализиране на Етичния кодекс на ПГССИ „ХРИСТО БОТЕВ“ гр.Свиленград.

1.2 Създаване на Единни училищни правила.

1.3 Запознаване на цялата училищна общност с определението, проявлението и последиците от насилието и тормоза.

1.4 Повишаване на квалификацията на педагогическия персонал с програмите, включително реализиране на специализирани обучения.

1.5 Внасяне на промени в Правилника за дейността на институцията при необходимост.

1.6 Подобряване на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие и тормоз.

1.7 Информиране и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността- съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на тормоза и насилието.

2. Дейности по превенция на ниво клас.

2.1 Учениците с помощта на класния ръководител създават „златни правила“ за поведение на класа.

2.3 Обучителни дейности – водеща е ролята на класния ръководител. В час на класа следва да се прилагат всички форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на учебната програма. Целта е да се създаде пространство, в което да се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие като емпатия, толерантност и уважения към различията, решаване на конфликти и др.

2.4 Използване на подход, ориентиран към децата, на подхода за работа с връстници-връстници обучават връстници.

3. Дейности по превенция с родителско участие.

Включването на родителите е важна част от реализирането на цялостната политика и важно условие за нейната ефективност Родителите като партньори в дейностите по превенция. Това партньорство ще се изразява в провеждане на тематични родителски срещи, съвместни дейности и мероприятия. Идентифициране на родители, които могат да бъдат полезни със своите професии/ психолози, социални работници, медиатори, лекари/ с цел реализиране на училищната политика.

VI. ДЕЙНОСТИ ПО ИНТЕРВЕНЦИЯ.

1. Дейности по интервенция на ниво училище.

1.1. Водене на дневник със случай и процедури за управление на информацията.-дневникът със случай се създава за целите на анализа и планирането на цялостна политика за превенция и интервенция на насилието и тормоза. В него се документират единствено ситуациите, съответстващи на второ и трето ниво според приетата класификация, при която е необходима и намесата на координационния съвет.

1.2 Индивидуални разговори с учениците явящи се съответно „насилник“ и „жертва“ от психолог или педагогически съветник.

1.3 Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби.

2. Дейности по интервенция на ниво клас. - отнасят се до всички ситуации на насилие и тормоз според приетата класификация (Приложение I)

2.1 Обсъждане между учениците и учителя/класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както възможните решения.

2.2.Съвместни действия между класен ръководител или учител и психолог/педагогическия съветник и включване на външни специалисти.

2.3. Използване на посредник при разрешаване на конфликта.

2.4. Провеждане на тематична родителска среща.

2.5. Разговор с родителите на участващите в ситуацията, ученици.

2.6. Индивидуални разговори с учениците участващи в конфликта.

3. Партньорство с родители в случай на интервенция. – във всички случаи е необходимо родителите на участващите в ситуацията на насилие и тормоз ученици да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училище действия за разрешаване на ситуацията.

VII. ПРОЦЕДУРИ И АЛГОРИТЪМ ПРИ УСТАНОВЕН ТОРМОЗ ИЛИ НАСИЛИЕ МЕЖДУ УЧЕНИЦИ:

1. Действия при тормоз или насилие на ученик към ученик. Класификация на формите на насилие и тормоз.

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Отговорни лица
Първо ниво - нарушение на правилата на училищния етичен кодекс Проява на тормоз или насилие от различните форми спрямо съученик, извършени за първи път.	Предприемат се действия от класния ръководител или учител заедно с родител, като се осъществява педагогическа работа. При наличие на щети от материален характер- те се възстановяват.	Учител и класен ръководител
Второ ниво –повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или тормоз и	Предприемат се действия от класен ръководител/учител заедно с педагогическия	Класен ръководител/учител, педагогически съветник, председател или

насилие с по-сериозни последици.	съветник, председател или представител на координационния съвет и задължително участие на родител, като се уведомява директорът. По преценка и ОЗД. Описване на ситуацията в Дневник за случаите на тормоз, възстановяване на щетата- ако има такава.	представител на координационния съвет, директор, ОЗД
Трето ниво –сериозна злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет, както на детето- жертва, така и на детето- извършител	Уведомява се незабавно ОЗД и/или органите на полицията. На ниво институция- действия се предприемат от директора заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентните власти и организации. Случаите се описват в дневника и се предприемат незабавни мерки. Прави се оценка на потребностите и план за действие, като се иницират и съответните процедури.	Класен ръководител/учител, педагогически съветник, председател или представител на координационния съвет, директор, ОЗД, организации и институции

2. Прекратяване на ситуация на насилие и тормоз

Задължение на всеки учител и възпитател е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел:

- В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно.
- Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на насилника и други деца, защото това може да урони неговото достойнство.
- Често спонтанната реакция на възрастните е заставането на страната на „жертвата“ и наказване на „насилника“. Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от състрадание, за да може то да развие това чувство към другите. Липсата на състрадателност е една от основните причини, поради която се упражнява тормоз.

Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз:

- Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата *Когато се прилага подходът за възстановяване на щетата е необходимо задължително да се уведоми класния ръководител.*
- Той се прилага от класния ръководител или училищен психолог. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан. Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевш от тормоза. Като първа стъпка класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класният ръководител за определен период от време може да проследява поведението на децата и да дава обратна връзка.

Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз:

Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

- Важно е класният ръководител да поговори с детето, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени.
- Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстници.
- При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се остави то само да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурно.
- Подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се.
- Никога не трябва да се предлага среща между дете, жертва на насилие и неговия мъчител с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последствия.
- Класният ръководител наблюдава детето в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

Реакции, спрямо наблюдателите:

- Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще.
- Убеждение за отговори на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване за случая.
- Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозеното дете.

3. Действия при инцидент, криза или повторна ситуация на насилие и тормоз- при повторна ситуация на насилие или тормоз се следват процедурите описани по-горе в т.VII т.1.

Дефиниция за инцидент: Инцидент е всяко травматично събитие за дете, вследствие на което е наличен риск от увреждане на неговото физическо и / или психическо здраве.

При нужда от кризисна интервенция: В случай на травматично/ кризисно/ събитие, настъпило за група ученици/ клас, вследствие на участие или присъствие на инцидента или упражненото насилие, водещо до риск от увреждане на физическото или психическото здраве, е възможно да се сезира Държавна агенция за закрила на детето с искане за провеждане на кризисна интервенция.

4. Насочване на ученика и неговите родители към програми и услуги в общността

Насочването на ученика и неговите родители към консултации и психологическа работа следва да се осъществява от психолога, педагогическия съветник и/или ако няма такъв от класния ръководител. Насочващият трябва да е запознат с услугите в общността и да даде пълна информация на родителите за възможните услуги и програми- къде може да се консултират, колко струват консултациите, какво представляват консултациите, какъв е метода на работа и т.н. Важно е насочването да се прави конкретно и с грижа, за да могат родителите и ученикът да се възползват, а не да го приемат като мярка за наказание.

5. Действия при насилие на ученик срещу член на екипа на училището.

Действието се прекратява незабавно от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие. Оказва се помощ, в случай че има пострадали.

Ученикът трябва да бъде отделен, временно до неговото успокояване, осъществява се психологическо консултиране/ кризисна интервенция. Уведомяват се родителите. Започват дейности за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема. Педагогическия съветник дава становище след оценката на проблема. Училището организира провеждането на педагогически съвет за вземане на решения за последващи действия.

6. Действия при насилие на възрастен срещу ученик.

Незабавно се подава сигнал към ОЗД и/или полицията и се свиква Координационния механизъм за дете в риск. Извършват се последващи действия.

VIII. ИНИЦИРАНЕ НА РАБОТА ПО СЛУЧАЙ, ВКЛЮЧИТЕЛНО НАСОЧВАНЕ НА СЛУЧАЯ КЪМ ДРУГИ СЛУЖБИ.

При случай от трето ниво, както и по преценка на второ ниво, незабавно се уведомява Дирекция „Социално подпомагане» -ОЗД и/или полицията. Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случай на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция. Индивидуална работа по случай с дете се осъществява интегрирано от мултидисциплинарен екип. При становище на координационния съвет в училище, за инициране на работа по случай, ако не се свика Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случай на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция, психолога следва да иницира работа по случай.

IX. КОГА, КОЙ И КЪДЕ МОЖЕ ДА ПОДАВА СИГНАЛ ЗА ДЕТЕ В РИСК?

1. Кога се подава сигнал за дете в риск?

Съгласно Закона за закрила на детето/ чл7, ал1/ „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми Дирекция „ Социално подпомагане”, Държавната агенция за закрила на детето или МВР

Съгласна ал.2 „ Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.”

2. Кой подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

При идентифициране на случай на насилие и тормоз на ученици в училището, директорът на институцията следва да бъде незабавно уведомен, От страна на институцията сигналът се подава от директора.

Всеки член на институцията, който е свидетел на ситуацията на насилие и тормоз, е длъжен незабавно да уведоми директора на училището, ОЗД, полицията.,

В случай на подозрение за ситуация на тормоз, всеки служител в училище може да проведе консултация като се свърже с Националната телефонна линия за деца и разговаря с експерт на телефон 116 111. А в ситуации на кибернасилие и кибертормоз – с националния център за безопасен интернет на телефон: 124123 или чрез сайта : www.safenet.bg .

3. Къде може да се подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

Към Държавната агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. Националната телефонна линия за деца с номер 116 111 е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за обаждачите се, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. Тя функционира 24 часа в денонощието. В случаи касаещи насилие и тормоз в интернет (кибернасилие и кибертормоз), сигнал може да се подава към Националния център за безопасен интернет. Към центъра функционира консултативна линия, отворена в работните дни между 10.00 и 16.00 часа на телефон : 124 123, имейл: helpline@online.bg и чат в сайта : www.safenet.bg . Консултациите на линията са анонимни и на нея могат да се свързват както деца, така и професионалисти и родители. Сигнал може да бъде подаден и към националния телефон за спешни повиквания: 112. Според Координационния механизъм, в случай че сигналът за насилие бъде приет от някой от визираните органи за закрила – получен от дирекция „Социално подпомагане”/отдел за закрила на детето, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, съгласно чл. 7 от Закона за закрила на детето, той е длъжен да уведоми за това останалите незабавно до 1 час от регистриране на сигнала, включително по телефон и факс. Сигналът се изпраща в дирекция „Социално подпомагане” по настоящия адрес на детето. Съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (чл. 10, ал. 5) в случаите, отнасящи се до насилие над дете, се разглеждат и анонимни сигнали. Съгласно Координационния механизъм във всеки един отдел „Закрила на детето” при дирекция „Социално подпомагане” началникът на отдела е на разположение, като той определя отговорен социален работник. В отдел „Закрила на детето” определеният отговорен социален работник извършва проверката на сигнала до 24 часа от постъпване на сигнала. При проучването на сигнала социалният работник може да потърси съдействие от страна на училището – информация за детето, за взаимоотношенията му с учениците, впечатленията на учителите, т.е. информация, с която да бъде направена оценка на случая.

X. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ.

1. Учениците идват с желание и спокойствие в училище. Участват с желание във всички мероприятия организирани от училище и извънкласни форми , като клубове, спортни отбори, танцови състави, мезикални групи. Има работещ Ученически съвет, който изразява мнение по въпроси свързани с училищния живот.
2. Всички ученици изразяват своето мнение свободно, не се притесняват, изразяват толерантност към мнението на другите и съпричастност при възникнал проблем. Работат в екип. Сплотени са и разчитат един на друг. Сами определят правила на поведение в класа, паралелката и училището.
3. Има изградена училищна общност в която цари емпатията, уважението, справедливото отношение към всеки един. Създаден позитивен климат и сигурна училищна среда.

Изготвил: Училищен координационен съвет